12.

ORDINIS MEDICI IENENSIS DECANVS

IVSTVS CHRISTIANVS LODER, D.

SOLEMNIA INAVGVRALIA

PRAENOBILISSIMI MEDICINAE CANDIDATI

FRANCISCI GVILIELMI ANTONII

I A C O B I

HATZFELDENSIS

I N D I C I T

Praemittitur Commentationis *de vaginae vteri procidentia* particula III.

I E N A E

LITTERIS FICKELSCHERRIANIS.

cIↃIↃ CC LXXXI.

WELLCOME
LIBRARY
INSTITUTE

*) Si partem externe propendentem inflammatio occupauit vel tumor, opus eſt ante omnia, vt haec ipſa inflammatio et intumeſcentia fomentationibus emollientibus aliisque remediis idoneis, tum externis tum internis, prius tollatur, quam reponendi prolapſus periculum fiat. Idem quoque valet de gangraena et ſphacelo, quibus ſuis remediis obuiam eundum eſt.

Fieri autem poteſt, vt integer prolapſus ſphacelo infeſtetur, adeo, vt medicamentis, quotquot adhibeantur, non cedat. Vnicum quod hoc in caſu ſupereſt auxilium in eo conſiſtit, vt, quae plane deſtructa eſt pars, cultro vel deligatio-

*) Erratum typographicum, quod in Programma, cui praemiſſa eſt Commentationis noſtrae *de vaginae vteri procidentia* particula II, irrepſit, ita emendetur, vt pag. 3. lin. vltima legatur: *partus retardatio, prolapſae partis facillima inflammatio, quam vel* etc.

gatione auferatur, id quod nonnullis, qui ſimiles caſus obſeruarunt, egregie ſucceſſit *).

Iam vero, ſi repoſita eſt interna vaginae tunica, in id enitendum eſt, vt, quo minus vaginae tunica denuo elabi poſſit, impediatur. Quam ob rem aegrotae imperandum eſt, vt per aliquot hebdomades lecto ſeſe contineat, pedibus ſibi inuicem junctis vel decuſſatim poſitis, atque vt quieta ſit, omnesque corporis agitationes euitet, iisque cibis, qui aluum laxiorem reddunt, vtatur. Ipſa autem vagina eo tempore, vbi nec menſes nec vteri purgamenta fluunt, vel ſuffimentis adſtringentibus infundibuli ope admotis, vel, quod melius conuenit, decoctis roborantibus et adſtringentibus per ſyringam injectis aut linteo conuoluto adplicatis in priſtinum vigorem ſuum reſtituatur, deinde vero, vbi haec non ſufficiunt, vel ſpleniis et faſcia Heliodori genitalia contineantur, vel peſſarium oblongum planum, aut vero longius et cylindricum vaginae immittatur neceſſe eſt.

Quodſi itaque haec auxilia per ſufficiens tempus adhibeantur, malumque recens ſit nec ſummum gradum attigerit, non palliatiua tantummodo curatio, ſed et radicalis ſaepe perficitur, ita, vt remoto adeo peſſario, ipſa tamen interna vaginae tunica in loco ſuo naturali ſeſe contineat, praeſertim ſi femi-

*) Vide de his plura apud MEEKRENIVM in *Chirurgiſch- und geneskünſtigen Anmerkungen*, cap. LI, p. 325. ſqq.

femina, quae eiusmodi malo olim laborauerat, vehementiori corporis agitatione et nisu abstineat. Quod sequitur exemplum, ea quae diximus, confirmabit. Mulier B... in vrbe Vinariensi degens, annos XXIV nata, vaginae laborauerat relaxatione, quae post partum in procidentiam vniuersalem et completam mutata, ab obstetrice statim reposita quidem fuerat, sed, quum saepissime denuo excideret, molestiam ipsi inferebat. Venit igitur ad me mense Octobr. 1779. petiitque vt ipsam hoc malo liberarem. Praescripsi huic feminae diaetam ipsi conuenientem, jussique illam, vt, quantum fieri posset, lecto sese contineret, aut tamen pedibus non insisteret nec iis diu ingrederetur. Formulam ipsi insuper dedi, decocti vinosi, ex radice tormentillae atque bistortae, cortice querci, floribus balaustiorum, rel. compositi, quo ita vteretur, vt illud tum in vaginam syringae ope iniiceret, tum quoque linteo in formam cylindricam conuoluto vaginae adplicaret. Post aliquod demum tempus pessarium oblongum planum, quo plerumque vti soleo, in vaginam immisi, feminamque iussi, vt medicamentis quidem abstineret, quascunque vero corporis agitationes et commotiones vehementiores de industria euitaret. Quod cum per dimidium fere anni fecisset, pessarii vsu tandem pertaesa illud remouit, nullamque, vt mihi repetitis vicibus retulit, postea vaginae procidentiam aut relaxationem sensit.

Cum vero eadem haec remedia ad curationem radicalem prolapsus inueterati et praegrandis non sufficiant, aliam hoc

in caſu viam ſuaſit Cl. BERCHELMANN *), cui laus ſua denegari nequit. Vidit nempe Vir clariſſ. feminam, quae vteri procidentia nullis remediis cedente laborauerat, tandemque, tum morbi ipſius tum quoque curationis methodi pertaeſa, ipſam vteri ſubſtantiam cultro laeſerat; qua ex laeſione cum enata eſſet ingens haemorhagia, ſenſim ſenſimque detumuit vterus, ſuumque in locum naturalem, quem poſtea nunquam deſeruit, ſponte receſſit. Quod cum aliis quoque feminis eodem malo laborantibus egregie ſucceſſiſſet, occaſionem praebuit clariſſ. Viro, eam curationis methodum propius inueſtigandi, illamque non in vteri ſolum procidentia ſed et in vaginae prolapſu commendandi, ea tamen reſtrictione, vt cucurbitularum applicationem inciſioni praeferret. — Huc quoque pertinere videtur obſeruatio, quam olim me legere **) memini, Clariſſimi PIETSCH, qui ad mulierem grauidam vocatus animaduertit vaginam ad quinque fere pollicum longitudinem e verendis dependentem, eamque infantis brachium iam prolapſum continentem. Verſione igitur fetum pedibus extrahere ſtuduit, id quod ipſi ſucceſſit, ita tamen, vt vaginae propendens tunica ſecundum longitudinem dilaceraretur. Partu finito prolapſum repoſuit ipſique tepi-

*) Epitomen eius ſcripti legi in *Medicin. Commentarien von einer Geſellſchaft der Aerzte zu Edinburgh*, Tom. II, part. I. p. 38.

**) *Journal de Médecine, Chirurgie* etc. par M. ROUX Tom. XXXIV. Conf. RICHTERI, Viri Ill. *Chirurgiſche Bibliothek*, Vol. I. part. I. p. 5.

tepidas fomentationes ex vino paratas adplicauit, quibus breui tempore curationem mali radicalem abſoluit.

Ex hiſce igitur exemplis ſatis patebit, qualem vſum ab illa medendi methodo, quam Cl. Berchelmann propoſuit, exſpectare liceat. Cautae inciſiones (has enim cucurbitularum adplicationi praeferrem) eadem ex ratione, qua venaeſectio localis, ſeſe commendant: detrahunt nempe cruorem in affecta parte accumulatum, tollunt inflammationem et gangraenam imminentem, minuunt tumorem, et ob recentia, quae efficiunt vulnuſcula, firmiorem tunicae vaginae internae cum ipſa vagina concretionem promouent, ideoque radicalem morbi curationem producere valent. Iisdem etiam ex rationibus explicari poteſt, qui factum ſit, vt praecipua, quae apud auctores leguntur curationis radicalis exempla, eiusmodi ſint, vbi prolapſui, qui ſphacelo iam correptus deprehenderetur, inciſionibus ſuccurrendum erat, ne ſphacelo conſumeretur; quod autem dum fieret, ipſae inciſiones in cauſſa erant, vt cum ſphacelo prolapſus etiam radicali curatione tolleretur.

Sufficiant haec de prolapſus vaginae curatione. Reſtat vero, vt breuibus ea exponamus, quae apud feminas eidem malo obnoxias partus tempore obſeruanda ſint.

Primum igitur, ad quod animum attendere debet Medicus, in eo conſiſtit, vt parturiens ſupina in lecto decumbat validisque ad promouendum partum niſibus abſtineat. Tum

ei

ei ſtatim prolapſus reponatur, vrina, ſi quidem veſica diſtenta eſt, catheteris ope educatur, et inteſtinum rectum, ſi opus eſt, clysmate emolliente expurgetur. Deinde, cum infantis caput iam in vaginam deſcendit, vagina ſub ipſis doloribus digiti indicis ope a quouis latere reprimatur, atque nato et educto capite humeri ſoluantur fetusque corpuſculum caute educatur. Partu denique infantis finito placenta decorticationis ope, non vero funiculi tractione, ſoluatur.

Haec ea ſunt, quae Medicus ab initio partus praeſens obſeruare debet. Differens vero eſt ratio, ſi tum accedit, quando praeuia infantis pars iam ipſum vaginae prolapſum intrauit, illumque ſacci propendentis in modum dilatauit. Tunc enim nullum ſupereſt auxilium, quam vt vaginae prolapſus a miniſtro retineatur, et infans ipſe vel, ſi eius ſitus peruerſus eſt, pedibus extrahatur, id quod Cl. Pietsch in caſu ſupra memorato fecit, vel, ſi caput praeuium eſt, forcipis circumſpecto vſu educatur; quo facto prolapſus, quam primum id fieri poteſt, reponatur neceſſe eſt. Forcipis in hoc caſu adplicatio, quia infantis caput minuit, egregie iuuat, nec, ſi cautus eius eſt vſus et ſi prolapſus a miniſtro bene retinetur, vllum incommodum relinquit, vti docet obſeruatio, quam noſtri commentationi adiicere ſupra iam promiſimus.

Vxor opificis H... noſtra in vrbe degentis, cachectica, ante nuptias per aliquod tempus iam laborauerat fluore albo benigno, et vaginae relaxatione ponderis grauioris eleuatione enata. Nupta deinde viro concepit et absque difficultate pepe-

peperit infantem mortuum. Poſt partum increuit vaginae prolapſus, et, licet reponeretur, ſub quauis fere corporis agitatione tamen denuo excidit. Integro anno elapſo iterum concepit et infantem peperit, viuum dum in vaginae prolapſu haereret, vita autem, ante quam educi poſſet, decedentem. Increuit a partu vaginae prolapſus et non absque dolore, adhibitis antea fomentationibus emollientibus, repoſitus eſt. Tertia denique vice grauida annum cum ageret vigeſimum nonum, primos ad partum dolores ſenſit die 26. Aprilis 1780 veſperem verſus. Obſtetrix quae binis iam vicibus opem ipſi tulerat, ideoque ipſius vaginae procidentiam non ignorabat, in vſum vocata, ſub initium ipſi permiſit tum ambulare tum pro lubitu lecto decumbere; deinde vero, rediens, ſella inſidere eam iuſſit. Quod cum per aliquot horas parturiens feciſſet, increuit vaginae prolapſus, ita, vt tumorem ſatis conſpicuum ante pudendorum labia formaret, de quo tamen obſtetrix non ſollicita ſibi atque aliis perſuadere ſtuduit, fore, vt breui tempore infans in lucem prodeat. Sic res ſeſe habuit vsque ad diem inſequentem. Tum vero miſera ob acutiſſimum in prolapſa parte doloris ſenſum iteratis vicibus obſtetricem juſſit, vt me adiret peteretque vt ipſi ſubuenirem, id quod illa, inuita tamen, denique fecit. Hora erat decima ante meridiem, cum me adiret. Ego vero ſtatim me ad puerperam contuli, eamque valde inquietam et vehementiſſimo dolore adfectam inueni. Pulſus erat durus et celer, vaginae prolapſus adulti hominis caput magnitudine ſuperabat, aderantque iam in dextro eius latere puſtulae limpi-

do humore repletae. Dolores ad partum nondum plane cessauerant, redeuntes vero cruciatus sensum valde augebant. Caput infantis, cum digiti apicem prolapsus orificio immitterem, tactui sese offerebat, adeoque extra genitalia externa in ipso prolapsus tumore haerebat. Quibus omnibus igitur exploratis et animo rite perpensis, forcipem prolapsui immittendum caputque infantis ita extrahendum esse censui. Sic enim partum diu iam protractum breui absoluere sperabam. Spei respondit euentus: facile enim, adiuuante obstetrice, quae prolapsum digitis retinebat, caput infantis et deinde integrum eius corpusculum, non tamen absque parturientis ingrato sensu, extraxi, parentibusque nouam laetitiam eamque summam attuli puellae adspectu, quae dum haec scribo adhuc in vita est et bene se habet. Placentam deinde deglubere haud neglexi. Quo facto puerperae quietem commendaui, ipsique potionem antiphlogisticam quauis hora sumendam et fomentationes emollientes externe adhibendas praescripsi. Quibus remediis in vsum rite vocatis, prolapsus detumescere sensusque doloris remittere incepit, ita, vt insequenti die repositionem instituere potuerim. Nulla deinde remedia externa per aliquot dies adhibui; tandem vero, cessante lochiorum fluxu, curationem morbi, remediorum adstringentium fasciarumque idonearum vsu, quantum licuit, absoluere operam dedi, id quod quidem mihi successit, ita tamen, vt remaneret quaedam vaginae relaxatio et ad egrediendum procliuitas.

Iam vero finis imponendus est commentationi nostrae, vt

ad

ad eum redeamus, cuius panegyrin indicere muneris, quo fungor, officium jubet. Eſt autem is Praenobiliſſimus Medicinae Candidatus

FRANCISCVS GVILIELMVS ANTONIVS IACOBI

HAZFELDENSIS,

qui in hac noſtra Academia medicinae ſtudio operam dedit, laudesque diligentiae meritas tulit. En vitae ipſius curriculum, quod Ordini noſtro exhibuit!

Ego Franciſcus Guilielmus Anton. IACOBI *natus ſum Hochdorffii pago in comitatu Hazfeldenſi ſito, die XXIX. Septembris anno MDCCLIX. Patrem veneror* Ioannem Samuelem IACOBI *Verbi Diuini Miniſtrum meritiſſimum, et matrem* Ioannam Chriſtianam *ex gente* ZELLERIANA, *hoc tempore Wanderslebii viuentes. Cariſſimi hi parentes, quantum in illis fuit, omnem curam atque operam adhibuerunt, vt praeceptis religionis Chriſtianae, iisque quibus aetas puerilis informari ſolet diſciplinis a teneris iam vnguiculis imbuerer. Quo conſilio praeceptoribus optimis me tradiderunt. Poſthaec vero vt vberiori inſtructione fruerer, me in Lyceum illuſtre Arnſtadienſe miſerunt, vbi etiam ex lectionibus b. Conrectoris* LANGBEIN, *nec non Rectoris digniſſimi* LINDNERI *magnos fructus percepiſſe grato animo profiteor. Tribus annis ibi peractis anno MDCCLXXVII. Ienam me contuli, et die XIX Aprilis, tunc temporis Rectore Magnifico Perill. de* SCHELLWITZ, *in ciuium academicorum numerum ſum receptus. Conſentientibus parentibus dilectiſſimis ſtudio medico totum me tradidi. Qua ex ratione ſtudia mea ita ordinaui, vt in philoſophicis praelectiones logicas et metaphyſicas Ill.* HENNINGSII *frequentarem maximo cum emolumento. Ius naturae magno cum fructu et voluptate audiui apud Excell.* SCHEIDEMANTEL, *Fautorem haud ſatis aeſtumandum. In*

 Mathe-

Mathematicis Ill. atque Excell. WIDEBVRG *me docuit. Illustris atque Excellentissimus* SVCCOVIVS *Physicam mihi explicauit. Ab hoc inde tempore praemissis disciplinis philosophicis, amplum medicinae campum penitius lustrare coepi. Medicinam legalem me docuit Illustris atque Excellentissimus* NICOLAI, *Facultatis medicae venerandas Senior, Fautor ac Patronus semper colendus; Physiologiam vero, Pathologiam, Materiam medicam, Semioticen, Diaeteticam, Botanicam, artem formulas concinnandi, Historiam medicam literariam, Therapiam generalem et specialem Illustris atque Excellentissimus* GRVNERVS, *Fautor ac Patronus summe venerandus, de quo mihi vehementer gratulor. Recitationibus Exc.* STARKII *in chemiam pharmaceuticam, et in morbos eruditorum maxima cum vtilitate interfui. Exc.* HALLBAVERVM *Botanicam et Medicinam forensem explicantem audiui, atque Experientiss.* SCHENKIVM *in Osteologia, praeceptorem habui.*

Me quoque vsus est praeceptore in anatomicis, chirurgicis, in arte obstetricia et historia naturali.

Petiit denique praenobilissimus Candidatus ab Ordine nostro vt ad examina consueta admitteretur, id quod ipsi concessum est. Respondit ad quaestiones ipsi propositas et eruditionis suae specimina varia edidit. Qua de re venia ipsi data est, dissertationem suam inauguralem *de anthropophago Bercano* sub praesidio Ill. GRVNERI, Collegae nostri coniunctissimi, die XXX Maii publice defendendi, quo facto summis in Medicina honoribus ornabitur.

Cui igitur solemnitati vt MAGNIFICVS ACADEMIAE PRORECTOR, S. R. I. COMES ILLVSTRISSIMVS, PATRES ACADEMIAE CONSCRIPTI, VTRIVSQVE REIPVBLICAE PROCERES, COMMILITONES GENEROSISSIMI ATQVE PRAENOBILISSIMI, ET SI QVI SVPERSVNT MVSARVM FAVTORES beneuole adsint, Ordinis mei nomine oro rogoque. P. P. sub sigillo Facultatis medicae. Ienae a. d. XXIX Maii MDCCLXXXI.

(L. S.)